

Vrste nasilja in neprimerne obporodne skrbi

1. Neustrezni, neprimerni postopki in posegi z vidika sodobnih izsledkov, strokovnih smernic in z vidika potreb žensk

2. Neprimeren odnos do ženske

3. Besedno nasilje

4. Telesno nasilje

5. Spolno nasilje in spolna zloraba

6. Stigmatizacija

7. Diskriminacija

8. Kršenje človekovih pravic

9. Kršenje pacientovih pravic

10. Institucionalno nasilje, strukturno nasilje

Primeri

1. Neustrezni, neprimerni postopki in posegi z vidika sodobnih izsledkov in strokovnih smernic ter z vidika potreb žensk – med drugim gre za naslednje:

- neutemeljenost posameznih praks na izsledkih raziskav in neupoštevanje strokovnih priporočil,
- nepotrebne posege,
- nego, ki ni utemeljena na sodobnih izsledkih in smernicah,
- neprimerno ravnanje ali opustitev potrebnega posega ali nege,
- nepotrebni rutinski klistir,
- neprimeren način izvedbe klistirja,
- nepotrebno rutinsko britje sramnih dlak,
- neprimeren način izvedbe britja sramnih dlak,
- prepogoste vaginalne preglede,
- grobe vaginalne preglede, izvedene nespoštljivo, nesočutno, boleče, nasilno, brez spoštovanja zasebnosti; nepotrebne vaginalne preglede; spremljane z nespoštljivimi komentarji;
- neutemeljen prerez presredka,
- neprimeren način izvedbe prereza presredka,
- neuporabo zdravil za lajšanje bolečin pri prerezu, šivanju prereza ali raztrganin presredka,
- problematično prepoved uživanja pijače in hrane med porodom,
- neustrezen odnos do lajšanja porodnih bolečin z nefarmakološkimi metodami,
- neustrezno dotikanje ženskega telesa,
- ne-zagotavljanje možnosti gibanja in različnih položajev med porodom,
- prisilni, omejujoč položaj pri porodu v prvi in v drugi porodni dobi, prisilna lega na hrbtu,
- vezanje nog v »stremena«,
- pritisk na vrh maternice,
- ne-potrebne druge postopke ali posege,
- opustitev potrebnega postopka ali posega,
- odtegotavljanje potrebnega zdravila, še posebej zdravila za lajšanje bolečin,
- pritisk, da ženska vzame zdravilo; siljenje, izsiljevanje, prepričevanje, še posebej glede rabe epiduralne analgezije,
- ločevanje plodovih ovojev brez informiranja in soglasja ženske,
- prediranje plodovih ovojev brez informiranja in soglasja ženske,
- neutemeljeno raba postopkov, posegov in zdravil za sprožanja in pospeševanja poroda,
- nezagotavljanje okoliščin in pogojev za fiziološki potek poroda.

2. Neprimeren odnos do ženske med drugim vključuje:

- nespoštljiv odnos,
- pomanjkljivo ohranjanje osebne celovitosti,
- besedno nasilje, besedno agresivnost,
- ignorantski ali kaznovalni molk, neodgovarjanje na vprašanja,
- neverbalno poniževanje z gestami, izrazi na obrazu in telesno govorico,
- telesno nasilje,
- malomarnost,
- omalovaževanje,
- zanemarjanje,
- posmehovanje,
- aroganco,
- žalitve.

3. Besedno nasilje med drugim vključuje:

- izražanje predsodkov, stališč o ženski, njenem vedenju, izgledu, stanju, lastnostih, navadah, odločitvah; materinstvu,
- poniževanje,
- blatenje, sramotenje, »opravljanje« ženske; tudi pred partnerjem, spremljevalcem/ko, pred osebjem,
- kričanje na žensko,
- kritiziranje ženske, njenega vedenja, izgleda, ravnanja, stanja, navad; materinstva,
- posmehovanje, smešenje,
- kaznovanje z molkom,
- neodgovarjanje na vprašanja ženske, ali zajedljivo, nesramno, ponižujoče odgovarjanje,
- vzvišeno komentiranje,
- naslavljanje z neprimernimi imeni, vzdevki,
- nespoštljivo govorjenje o poteku poroda, odzivih ženske, odzivih partnerja, o otroku.

4. Telesno nasilje med drugim vključuje:

- rabo klistirja brez utemeljenega razloga, še posebej rabo klistirja neprimerne temperature, neprimerno ali boleče izvedenega, brez informiranja in soglasja ženske,
- prisilno (za)držanje ženske v določenem položaju, imobilizacija,
- telesno siljenje v določen položaj,
- privezovanje za posteljo,
- privezovanje na stremena,
- grobe vaginalne preglede, prepogoste, boleče, brez rokavic, brez informiranja in brez soglasja,
- prerez presredka brez informiranja in soglasja,
- pritisk na vrh maternice, s posledicami (modrice, zlom reber) ali brez očitnih posledic,
- močno držanje za del telesa, manipulacija rok, nog,
- dotikanje, masiranje, pregledovanje brez predhodnega soglasja ženske,
- onemogočanje, preprečevanje različnih položajev in gibanja, vključno s porodnimi položaji na izbiro ženske, brez utemeljenega razloga,
- prisiljevanje v določen položaj rojevanja,
- prisiljevanje v določen položaj za uriniranje ali odvajanje blata,
- vstavljanje pripomočkov, instrumentov v žensko telo brez informiranja in soglasja ženske,
- neutemeljeno prepoved ali onemogočanje rabe WC-ja,
- aplikacijo zdravil brez informiranja in soglasja ženske.

5. Spolna zloraba in spolno nasilje med drugim vključuje:

- dotikanje ženskih spolovil, dojk in drugih intimnih delov telesa brez informiranja in soglasja ženske,
- vaginalni pregled brez informiranja in soglasja ženske,
- grob vaginalni pregled,
- ločevanje plodovih ovojev brez informiranja in soglasja ženske,
- prediranje plodovih ovojev brez informiranja in soglasja ženske,
- masažo, manipulacijo presredka brez informiranja in soglasja ženske,
- razkrivanje, ogledovanje, dotikanje ženskih prsi in bradavic brez informiranja in soglasja ženske, komentiranje videza prsi, velikosti, oblike; manipulacijo s prsmi, bradavicami brez informiranja in soglasja ženske,
- amnioskopijo brez informiranja in soglasja ženske,
- razpiranje nog brez informiranja in soglasja ženske,
- neupoštevanje potrebe ženske glede spola zdravstvenega strokovnjaka,
- dotikanje, manipulacijo ščegetavčka brez informiranja in soglasja ženske,
- izvedbo prereza presredka brez informiranja in soglasja ženske, brez uporabe zdravila za lajšanje bolečin,
- šivanje raztrganine presredka ali prereza presredka brez uporabe zdravil za lajšanje bolečin; ne da bi počakali, da zdravilo učinkuje,
- šale, povezane s spolnostjo, ženskimi telesom, spolom (npr. šala, ki jo na račun ženskega spola povedo partnerju),
- komentiranje videza ali funkcije ženskih spolovil,
- seksistične komentarje o ženskah in moških.

6. Pri stigmatizaciji gre med drugim za:

- imenovanje ženske z neprimernimi imeni zaradi njenega vedenja, statusa in označevanje s pridevki (»razvajena«, »debela«),
- neprimerno ravnanje oseba zaradi določenih lastnosti ženske (npr. večje telesne teže),
- komentiranje posebne situacije ali položaja (določena starost ženske, npr. zelo mlada, starejša, neporočena, zasvojena s prepovedanimi drogami, ženska z diagnozo duševne bolezni),
- pripisovanje krivde, komentiranje (zaradi npr. resnične ali domnevne samskosti).

7. Pri diskriminaciji gre med drugim za:

- nižjo kakovost storitev, neprimerno ravnanje in neustrezen odnos zaradi spolne usmerjenosti,
- nižjo kakovost storitev, neprimerno ravnanje in neustrezen odnos zaradi odločitve glede materinstva (npr. oddaja otroka v posvojitev),
- nižjo kakovost storitev, neprimerno ravnanje in neustrezen odnos zaradi narodnosti, veroizpovedi, prepričanj, pogleda na svet, navad, izbiri ipd. (npr. zaradi vegetarijanstva).

8. Med drugim gre za naslednje kršitve človekovih pravic:

- kršenje človekovih pravic ženske, med drugim do spoštovanja, zagotavljanja telesne in duševne celovitosti, dostopa do različnih storitev kakovostne obporodne skrbi,
- kršenje človekovih pravic dojenčka oz. otroka,
- kršenje človekovih pravic moškega, porodnih spremljevalcev,
- ogrožanje dostojanstva, celovitosti ženske, dojenčka in spremljevalca pri porodu.

9. Med drugim gre za kršenje naslednjih pacientovih pravic:

- glede dostopa do dokumentacije o poteku poroda, zdravljenja in njenih kopij,
- do zasebnosti,
- do informiranja o postopkih, posegih, zdravlilih,
- do obveščenosti, informirane izbire in upoštevanja soglasja ali zavrnitve,
- do spremljevalca, spremljevalke po lastni izbiri, ves čas poroda,
- do lajšanja bolečin,
- do ohranjanja telesne in duševne celovitosti, do dostojanstva.

10. Med drugim gre za naslednje oblike institucionalnega, strukturnega nasilja:

- zmanjševanje pomena tega, kar ženska potrebuje, prosi, pričakuje, zahteva, pove, da misli, čuti, ve, želi,
- izražanje pol-resnic, laganje, 'prinašanje okrog', načrtno pomanjkljivo informiranje, manipuliranje z informacijami, prikrievanje informacij, zavajanje,
- prisiljevanje v vedenja,
- siljenje v določene postopke, posege; ali nasprotno,
- prikrajševanje za potrebne storitve, posege in postopke,
- izsiljevanje,
- sklepanje »koalicije« s partnerjem oz. spremljevalcem pri porodu proti dobrobiti ženske, manipuliranje z žensko prek partnerja,
- pomanjkljivo zagotavljanje individualizirane, osebno in kulturno občutljive oskrbe; sodelujočega, vključujočega, enakopravnega sodelovanja,
- ni sprejemajočega, spodbudnega okolja, nezagotavljanje okoliščin in pogojev za fiziološki porod,
- ustvarjanje občutka, da je nekaj hudo narobe, čeprav ni; manipulacija z informacijami, da bi se izvedel pritisk na žensko, naj nekaj stori ali česa ne stori,
- pomanjkljivo ustvarjanje zaupnosti, odprtosti,
- neosebna, rutinska oskrba, »za vse enako«, ne-individualizacija oskrbe,
- ustvarjanje okoliščin, v katerih porodnica nima občutka varnosti; zastraževanje, grožnje,
- ni spoštovanja telesnih in ritmov porodnice,
- ni spoštovanja telesne in duševne celovitosti, kar se kaže v besedni in nebesedni komunikaciji in vedenju zdravstvenih strokovnjakov,
- ločevanje matere in otroka ter oteževanje ali onemogočanje tesnega stika med očetom (pomembnim drugim) in otrokom brez tehtnega razloga,
- ločevanje porodnice in spremljevalcev brez tehtnega razloga,
- posmehovanje potrebam, željam, načrtom ženske,
- navzočnost strokovnjakov, ki/ko jih ženska ne želi,
- navzočnost študentk in študentov, ki/ko jih ženska ne želi.

Iceland
Liechtenstein
Norway

Active
citizens fund

Vrste nasilja in neprimerne obporodne skrbi

Naravni začetki, Združenje za informiranje, svobodno izbiro in podporo na področju nosečnosti, poroda in starševstva

Avtorici: dr. Zalka Drglin in Irena Šimnovc
Elektronska različica je dostopna na: <https://praviceporodnice.org/>
Ljubljana, 2022.

Podprto s sredstvi Programa ACF v Sloveniji 2014–2021.

Dokument Pravice porodnice je nastal v okviru projekta »Pravica je (tudi) ženskega spola!«
Copyright © 2022 Združenje Naravni začetki. Vse pravice pridržane.

